

GYULAFEHÉRVÁRI HIRLAP

Előfizetési árak :

Egész évre 4ft., félévre 2ft. negyedévre 1ft. Egyes számára 10 kr

Megjelenik minden héten egyszer : Csütörtökön.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos :

ISSEKUTZ JÁNOS.

Kiadó : Papp György, Gyulafehérvár

Szerkesztőség és kiadóhivatal : Püsp. Lyc. nyomda
Gyulafehérvárt.

Hirdetések díjszabály szerint.

Gyulafehérvár 1897. okt. 6.

A két állam közötti kiegyezési törvényünk szerint mind a két államnak alkotmányával kell birnia, erre mutat maga a kiegyezési törvény minden §-a. Különösen ki van fejezve ez a bevezetésben, a további cikkekben is.

Most, a midőn Austriában az alkotmány megszűnésétől tartanak, minálunk a kiegyezési törvény revisiója válik szükségessé, mert a közös költségvetés, a vámszövetség, ha csak közös vámvonal nem állíttatnék fel és a bankügy miatt közös ügyek ez után is a két ország közös elhatározásától lennének függővé téve.

Az alkotmány revisióról leghelyesebbnek találjuk, ha egy pár lap nézeteit szószerint idézzük :

A Pesti Napló a következőket adja elő :

Az előrelátás a legelső politikai kötelesség s azt parancsolja, hogy már most foglalkozzunk azzal a kérdéssel, hogy mi történne akkor, ha az osztrák parlamentarizmus gépezete megtagadná a szolgálatot, ha az obstruáló osztrák ellenzék lehetetlenné tenné még a kiegyezési provizórium megszavazását is? E kérdést behatárolható tárgykörévé tették az utóbbi napokban s ő felsége indokoltak láttá meghallgatni ez ügyben több nagytekintélyű magyar államférfi véleményét.

A megfajított nevezett lap következőkben adja meg : Senki sem gátolhatja meg a magyar törvényhozást abban, hogy ha kvótaegyezmény létre nem jönne is, egy konkrét összeget a közös ügyek költségeinek fedezésére költségvetés-

sebe be ne állítson, oly föltétellel, hogy Ausztria a költségeknek reá eső részét is fedezze.

A mi a vámszövetséget s az ezzel kapcsolatos kérdéseket, névszerint a vámjövedéknek a közösiügyi kiadásokra leendő előzetes fordítását illeti, erre nézve szintén nem korlátozhatja a magyar törvényhozás működését az, ha az osztrák parlament obstruál. A magyar törvényhozás, ha akarja, választhatja a külön vámterületet s szervezheti a vámvonalat az országnak Ausztriával érintkező határain. De vajjon kényszerítheti-e valaki a magyar törvényhozást, hogy ezt rögtön meg is tegye, ha 1897 december végéig új vámszövetség létre nem jön? Nem alkotható-e egyszerűen egy olyan törvény, a mely kimondja, hogy mindaddig, a míg Ausztria a magyar árucikkek vámmentes bevitelét megengedi, mi sem gátoljuk az osztrák árucikkek vámmentes behozatalát. A mi a vámjövedék hováfordítását illeti, a vámmentesség föltételeül kimondható, hogy ez csak akkor és addig tartatik fenn, míg az osztrák kormány a területén befolyó külvámokból eredő jövedelmet a közös költségek fedezésére beszolgáltatja. Vagy megfelel Ausztria e föltételeknek, s akkor de facto fennmarad a mai helyzet. Vagy nem felel meg, s akkor következik a magyar-osztrák határon a vámsorompók föllállítása s az onnét bejövő cikkeknek vagy a mostani törvényes vámtarifa vagy egy új, a magyar törvényhozás által megállapítandó — autonom, vagy szerződéses — vámtarifa szeriut való elvámolása. — Egészen hasonló eljárást követhetünk a bankkal szem-

ben. Föltételelesen meghosszabbíthatjuk a bank privilegiumát, tudniillik olyan föltétellel, hogy Ausztria a mostani viszonyt szintén további egy-két évre fentartja.

Ez lenne a dolog fejlődése nagy vonalakban, ha a kiegyezési provizórium létre nem jönne.

Az 1867. XII. törvénycikk sokat emlegetett 25-ik szakasza, a mely követeli, hogy Ausztriában is alkotmányosság legyen : egy bizonyos alkotmányra nem vonatkozik.

A Pester Lloyd csak homályos czélzásokban fejezi ki készségét a 67-es alap garanciáinak kilökésére. Mai vezércikkének végén így szól :

Hogy a legközelebbi jövőben a helyzet miként alakul, azt előre senki sem tudhatja. Azonban ha komolyabb napok következnek is be az ünnepek örömei után, annyi bizonyos, hogy Magyarországon sohasem fog őszinte jóakarattal és buzgó törekvés hiányozni a fölmerülő nehézségek elhárításán, vagy a mint éppen az utóbbi időben bebizonyult, a nemzet és a korona alapjában véve alapos érdekeit összhangba hozni, valamint a szerencsésen létesített harmoniát minden háboritástól megoltalmazni.

Ellenben a Magyar Hirlap határozott példát tör a tervezett revízió ellen, többek közt a következőket irván :

A 67. törvénycikk 25. §. mondja :

„... alapföltétel az, hogy a teljes alkotmányosság ő felsége többi országaiban és tartományaiban életbelépjen : mert Magyarország azon országoknak csak alkotmányos kép-

TÁRCZA.

Az istentagadó.

Irta : Tauber Cornél.

Sokszor, ha magános éjszakákon el-elrévedezve, szemem a nyitott könyv felett az álmok világába kalandozik, megelevenül előttem egy ember képe, a ki már kétszáz év óta aluszszva örökkön álmotalan álmát. Látok egy gnomszerű, elcsenevészedett alakot, a mint serényen pörgeti szisszenő — serezőgő köszörűkövét. Fényes, fekete fürtök körítik ábrándos arcát, finom ajkai szenevedően, lemondóan konyolnak meg szögleteikben és nagy fekete szeméből ábrándos tűz sugárzik. Mérheterlen távolságban lebeg előttem e jelenet, de ez arcznak kiérzem mindenik vonását s míg körülte fényes, ragyogó csillámokban sziporkáznak az üvegszilánkok és kezében a nyers üvegdarab kristálylá csi-szolódik, a mélységes szemeken köröszűl látom, hogy forrong, hogy jegecedik ki agyában a gondolat — és homlokára kiül egy borongó, fekete felhő — „az elvete-mültség bélyege !“

Erre az emberre ráolvasták a következő áldást : „Az angyalok és szentek bátorozata szerint kitagadjuk, átkozzuk és elátkozzuk Baruch de Espinozát, Isten és e község hozzájárulása mellett, a szent könyvek és a DCXIII rendelet alapján, mely bennök foglaltatik : a kárhoyattal, melylyel Jó zsua Jerichót kárhoytatta, az átokkal, melylyel Eliza az ifjakat átkozta, minden kárhoyattal és minden átokkal, mik a törvény könyvében meg vannak írva. Legyen ő átkozott nappal és legyen átkozott éjszaka ! Átkozott mikor alszik és átkozott, mikor fölébred ! átok rajta, ha jön és átok rajta, ha megy ! Az Úr soha se bocsásson meg neki ! Az Úr haragja lobogjon ez ember ellen, a ki sujtva van az összes

átkokkal, mik a törvény könyvében meg vannak írva. — Ti pedig, a kik ragaszkodtok Isteahez, a ti Uratokhoz, éljetei és boldoguljatek ma és mindörökké. Orizkedjete, nehogy szóval vagy írásban megszólítsátok, hogy senki vele jót ne tegyen, neki födelet ne nyujtson, hogy senki őt négy rőfnyire meg ne közelítse és semmi írást ne olvasson, melyet ő írt vagy szerzett !“

És hirt futamodék az elátkozott embernek és az eltiprott zsidóközsegből, a hol szárnyra kapott az átok, átrepült a széles világon és visszhangot keltett mindenütt, a merre járt. Iszonyat fogott el mindenkit, a ki nevét hallotta, gyűlölet szólt mindenikből, a ki kiejtette. „Nyomorult ember, aljas földi féreg — és még ennél is kevesebb : por és férgek tápláléka !“ — írja neki barátja és volt tanítványa. „Az Úr semmisítse meg, sátna nemítson el !“ — kiált fel az, a kikésőbb megírta élete történetét.

Es a kire a gyűlölet ez áradata szakadt, a kitaszított pária, egy csöndes kunyhóban tovább szövi gondolatait, nyugodtan, békességben csiszolja üvegeit és nevezeti magát „Benedictus“-nak.

De hirt futamodék az ember szellemének is és e szellem bódolatot keltett. Az átok mellett a földi nagyság és dicsőség csábításai intettek felé. Egy fejedelem meghívta egyetemére tanárnak és biztosított neki teljes gondolkodási szabadságot. Spinoza fejét rázta, — hirt eljutott a fejedelemből, de eszméi nem, ezeknek szűk a kerek világ is és nincs annyi szabadság a földön, mely elegendő volna számukra. Majd Nagy Sándorként beállított hozzá kora legdallásabb hercege, a dicső Condé, és meghívta őt magához társának, barátjának. Spinoza fejét rázta — udvariasabb volt, mint Diogenes, de nem kevésbé határozott. Nyugalmas, szűk kunyhója az egyetlen neki való hely ; agya, gondolatainak bölcsője egyetlen mendéke eszméinek.

Keze nem reszketett az átok miatt, szemét nem vakította a dicsőség és gazdagság káprázata, csak pörgette, pörgette köszörűkövét, üvegei országszerte a legjobbak valának, ezeken keresztül jósolt a hívő világ a csillagos égboltból, s midőn a pápa földelítélvelök szeme világát, nem tudta, hogy százszorosan elátkozott kezekből valók.

*

Szeretem a középkort és melyre még árnya borúl a XVII-ik századot. A historikus a leghomályosabb kornak mondja, mert örökös harerről, örökös hullámlásról, vándorlásról, átalakulásról szólnak krónikái. Mert mesterséges, bonyolult a szervezete és zaarnoki, türelmetlen a gondolkodása. De én szeretem, mert megértem, mert egységesnek, egyszerűnek és világosnak találom világképét. Egy Isten az égből, egy igazság a földön. Az igazság Istentől ered, az igazság tehát szent és megtámadhatatlan és Isten nevében lakol érte az, a ki szentségtelen kézzel, elbizakodott elmével mer hozzá nyulni. És évszázadokon át az emberek majdnem kivétel nélkül élnek ebben a felfogásban és annak megfelelőleg rendezik be életüket. Isten gondolata uralodik minden érzelmük, minden gondolatuk és cselekvésük fölött, a szent könyvek nyilatkozatai képezik törvényeiket. A nap forog a föld körül, a föld a teremtés középpontja és az ember a teremtés koronája, az isteni gondviselés kiválasztott tárgya. Imádja istenét a bagyományos módon, az egyház parancsai szentek, feje csalhatalan, kútforrása minden igazságnak, az az egyház menedéke minden embernek, ennek révén szabadul meg a földi lét keserveitől és lesz az örök élet és üdvösség részesévé.

Szeretem a középkort, mert zsarnokságából, türelmetlenségéből látom az embert a maga teljes nagyságában kiemelkedni. Látom az emberi önzést legazalesebb dimenzióiban, mely nem muló, részleges érdekeit látogatja, hanem egyetlen nagy számítását végez

viseletével léphet bármi közös viszonyokra nézve érintkezésbe. . . "

Alapos, sőt a legalaposabb kilátások vannak arra, hogy ő felsége e többi országaiban és tartományaiban, tehát Ausztriában a teljes alkotmányosság az életből — kilép. Valószínű, hogy még a provizórium éve alatt, de biztos, hogy annak leteltével azonnal, mindenestre küszöbén annak az aktusnak, a melynek — szentesített alaptörvényeink szerint — alapföltétele az, hogy ebbe a fentisztelet teljes alkotmányosságba belépjen.

Ide lyukad ki tehát a mai megnyugvás; a folytatása: a teljes felfordulás, a kilátása a legigazabb megfeneklés, a melynek eshetőségei és különféle czirkumstancziái tehát már ma igen időszerűek. Foglalkoztatják is, még pedig igen erősen a monarchia mindkét felének párba-jozó és békés államférfiát, sőt magát ő felségét is, a ki most rendre hívatta magához a magyar parlament legelső kitünőségeit és hosszasan beszélt előbb Szilágyi Dezsővel, majd Tisza Kálmánnal, minden valószínűség szerint nem a szépi időről.

Természetes, hogy most szóba jöttek és egyébként is szóban vannak: miként lehetne az 1867-iki kiegyezés ismeretett alapföltételeit egyszerűen elhagyni, de azért 1867-et a maga ép-ségében fentartani. Azaz, mily módokon lehetne egy nevezetes és szilárd épület alól kivenni a fundamentumot és az épületet megalapozni a levegőben. Természetes, hogy az alkotmánytalanítandó Ausztria jövődjé figurájához hozzá szeretnék alakítani a látszólag viasmódra gyurható magyar alkotmányt.

Hódolat a királynak.

A parlament hódolata.

A szeptember 25-iki korszakos jelentőségű királyi kéziratnak a nemzet lelkesedéséhez és hálájához egészen méltó visszhangja az a felirati javaslat, a melynek szövegét a képviselőház pénteki ülésében mutatta be a közélet egyik legtiszteltebb alakja.

Általános figyelem középpontjára emelkedett szólásra báró Podmanický Frigyes. Meghatottságtól remegő s olyan elfogódott hangon kezdett a beszédében, hogy többször elcsuklott a szava. Minden oldalon mély-séges csöndben hallgatták a szabadelvű-párt ősz el-nökét.

egész lényére vonatkozólag, mérlegbe veti életét a földön és a földön túl. Le tud mondani léte minden örö-méről, hogy része legyen az örök lét örömei-ből. A pokol iszonyata örökdik becsületessége föl-lött és a mennyország üdvé csábítja lemondásra. Jó- vagy balsorsát a világ örök rejtélyéhez köti s megfejtésében hisz, megfejtéséhez ragaszkodik. Szertelen az ember a maga szívós ragaszkodásában vallásához, átöröklött dogmáihoz; nagy a maga kegyet-lenségében, melylyel a dogmát megvédi minden tá-madás ellen. A máglyák szélében lobognak és ellepik őket a boldogtalanok, a kiket megejtett a kételkedés ördöge s önként mennek a tűzhalálba, hogy lelkük meg-tisztuljon. Ellepik az eretnekek, kik a biblia és az egyház nyilatkozataival szemben támaszkodnak agyuk zavaros gondolkodására és homályos, téves tanokkal akarják a hívőket megrontani. Bámulom a kort, melynek gyermekeit egyetlen eszme tölti el s a kik tudnak gyilkolni és meghalni ez eszméért, s tudnak eszmét táplálni és hirdetni egymagukban, szemben egy zsar-noki, fanatikus világgal.

*

A máglya tüze rásütött arcára, de nem hamvasz-totta el az istentagadót. Eretnekek közt a legeretnekebb volt és mégis ágyában halt meg, oly nyugodtan s ki-békkult lélekkel, hogy a buzgó hivek megirigyelték érte. Pedig súlyos bűnök terhelik a lelkét. Nem tarto-zott semmiféle vallás kötelekeibe, tagadta a katolikus vallás egyedüli üdvöztető voltát, nem ismerte el a bib-lia isteni eredetét és nem hitt a csodákban. A szent-háromság tanát gúnyolta, a feltámadást költői alle-goriának mondotta, nem ismert személyes istent és nem ismert életet a síron túl. Azt tartotta igaznak, a mit tisztán és világosan átlátott és nem azt, a mit az egyház igaznak kijelentett s az egész kereszténység igaznak vallott. Egy elvakult, elbizakodott, veszedel-

A nagy alkalomhoz méltó rövid volt a beszéde. Elmondta, hogy a felség elhatározása széles e hazában mindenütt, palotákban, kunyhókban egyaránt nagy örö-met és lelkesedést keltett: nemzet és király egyesült abban a magasztos gondolatban, hogy a multak dicső emléke és a letűnt századok megszentelt hőseinek hal-mas példája vezérelte a nemzetet egy szebb jö-vőre. Ennek az általános örömnak szerződött tolmá-esává, a mikor a hódoló felirat szövegét az országgyü-lés elébb terjeszti.

Eljenzés hangzott fel e szavak nyomán, majd ismét elesült, amikor az elnök elrendelte a felirat felolvasását.

Ime így szól a képviselőház hódolása:

Felséges Császár és Apostoli király!

Legkegyelmesebb Urunk!

A magyar országgyűlés képviselőháza hálával és hódolattal vett tudomást Felségednek folyó évi szeptember 25-dikén kelt ama felekelt elhatározásáról, mely-ben nemzeti életünk elmúlt századainak kimagasló alakjait megörökítő szoborműveknek a székesfőváros te-rein fölállítását saját udvartartása költségeinek terhé-re méltóztatott legkegyelmesebben elrendelni. A fejedel-mi bőkezűség egymagában, melyet Felségedtől hosszú időn át tapasztaltunk, a hála érzelmeivel tölt el ben-nünket. De a mi a lelkesedés lángját költötte fel mil-liók és milliók szívében, abban áll, hogy az a királyi érzés és gondolat, mely a legfelsőbb kéziratot sugallta, egy és ugyanaz azzal az érzéssel és gondolkodással, mellyel a nemzet multja iránt viseltetik.

Király és nemzet összeforrott a mult iránt való érzésben, egyaránt át vannak hatva attól a meggyőző-déstől, hogy csak az az ország és nemzet számíthat hosszú fennmaradásra, mely kegyelettel tekint vissza őseire, s a mely megszívleli ama nagy tanulságokat, melyeket a mult küzdelmei, dicsősége, hanyatlása egy-aránt föltárnak előtte és melyeket történelmébe annak keze irt be, a ki a királyoknak és nemzeteknek tör-vényt szab.

Szívében ama — törvényezőikeibe is beikta-tott — királyi szóval, a melylyel Felséged hű népe irán, törhetetlen bizalmát nyilváníttotta s multunk tanu-ságaként fölmerülő ama meggyőződéssel, hogy erős a király és nemzet, a midőn törekvéseiben egybe van olvadva: Felséged vezérlete alatt bizalommal nézünk a jövő minden feladata és küzdelmei elé.

Midőn Felségedet kérjük, hogy hódolattal teljes hálánk kifejezését fejedelmi megszokott kegyességgel fogadni méltóztatásék, kérjük a Mindenhatót, hogy azt a királyt, aki a lelkesedésnek, az erők egyesítésének a nagy czélokra irányzásának hatalmát bírja és a ki-rályi családot, amelynek sorsa a nemzetével összeforrt, tartsa meg mindenkoron szent oltalmában.

Kik legmélyebb alattvalói tisztelettel és hódolat-

mes ember, a ki eszméinek tizedrészével rászolgált a máglyára, a ki elemeire bontotta századok életfelfogását és irataiban felforgatta az egyéni, a társadalmi és po-litikai életrendet.

Egy ember, a ki alkotásaiban még veszedelmesebb, mint rombolásában, mert nyelve oly sima, gondolatai oly világosak és eszméi olyan feleköltek, hogy a gya-nutlan, gyakorlatlan elmét megejtí, mint a sátán. Egyre hangoztatja Isten nevét, magasztalja Isten végtelen nagy-ságát, mindenhatóságát és jóságát, de a felbők közé csak közömbösen tekint. Isten végtelen, Isten magában való, semmitől sem függő, de ebből következik, hogy rajta kívül semmi egyéb nem létezik, mert a min-denségen kívül még valami nem képzelhető. A mit mi észlelünk, a nagy, széles világ minden teremtné-nyeivel együtt, tehát nem Istentől különböző, rajta ki-vül létező valami, hanem magának az istenségnek nyi-laltozása, a végtelen sok isteni tulajdonságok közül kettő, melyet mi fel birunk fogni: kiterjedés és gon-dolat. Kiterjedés és gondolat két isteni tulajdonság, kiterjedésnek és gondolatnak változatai és módosulá-sai az egyes tárgyak és az egyes eszmék; kiterjedés és gondolat egyesült módosulása az ember. A terem-tés története, a mint azt a biblia elmondja, ezzel meg van hazudtolva; mert Isten nem kívül való oka a vi-lágnak, hanem benne rejlő; Isten és világ fogalma tel-jesen fűdi egymást: Isten maga a világ!

Es ugyancsak megszűn k az emberi akarat sza-badsága és megszűnik az emberi lélek halhatatlansága. A szertelen egésznek egy módosulása, a nagy tenger egy habfödra, nem önmagában való egész. Minden okok-ból történik; ha működik az ok, az okozatnak szük-ségszerűen be kell következnie; ha nincs meg az ok, lehetetlen, hogy bekövetkezzék az okozat. „Az elhaji-tott kő is, ha öntudata volna, azt hinné, hogy akar repülni.“

tal vagyunk császári és apostoli királyi Felséged leg-alázatosabb szolgálai:

a Magyar-Horvát és Szlavon-országok országgyűlési leg egbe-gyűlt képviselői.

Ujra felugrott az éljenzés minden oldalról. Lel-kes, szép pillanat volt.

Az elnök végül elendelte a felirat kinyomatását és szétosztását, majd egyhangú helyeslés mellett indít-ványozta, hogy október 4-ikén, a király nevenapjának ünnepén tizenkettő órákor tárgyalja a Ház a hódoló feliratot.

Ujdonságok

Gyulafehérvár, 1897 október 7.

— **Király ő Felségének nevenapját** folyó hó 4-én Gyulafehérvár város is fényesen ünnepelte meg. Már megelőző este a város fényesen volt kivilágítva, a tűzoltó zenekar a városi tanács előtt sikerűt serena-dot tartott; 4-én reggel a székesegyházban Fábián Sán-dor nagyprepost ur tartott misét, melyen a városon levő összes hatóságok és testületek részt vettek.

— **Korbuly Emil**, gymnasiumunk egyik kiváló ta-nára egy évi önkénytesi szolgálatának teljesítése végett az 51 sz. cs. kir. gyalogezred székhelyére Kolozsvárra távozott, helyét ideiglenes minőségben a román kat. Status igazgató tanácsa Petres J. tanárral töltötte be.

— **Majláth Gusztáv** erd. püspök bémauton. Szeptember hó 25-én a délután 1/3 órai vonattal indult Gy.-Fehérvárról bémauttra, Erdély főpásztora, méltó-ságos és fűdő Majláth Gusztáv Károly gróf püspök úr Gergely Ignác székesegyházi kanonok, az elébe jött bonyadkertületi esperesi teendőkkal megbízott Jancsó Ernő alesperes és Balogh József ceremoniarus urak kíséretében.

Már Alkenyérnél mint a megye határánál fogadta ünnepélyesen a főpásztort Hollaky Artúr Hunyad-megye érdemes alispánja Fodor és Török főszol-gabírákkal egyetemben. Piskitelep állomásánál a hát-szegi küldöttség tisztelt Lány Gyula plebános ve-zetése alatt; Dévára a szerzetes ház főnöke Rácz Pál. Branyicskán a József-család megjelenésével kedvesen lepte meg a főpásztort.

Iauen Maros-Ilyére ment a főpásztort, hol Bornemissza Gyula báró fogadta a kegyelmes urat s Goró Ede főszol-gabíró lelkes szavakban fejezte ki azon nagy örömet, melyet Maros-Ilye minden rendű s rangú lakos-ágának szer-zett a főpásztort megjelenése.

26-an reggel 8 órákor vette kezde ét az isteni tisztelet a főpásztort úr miséjével, mire a lelkész be-szédje következett és a bérnálás befejeződött a püs-pök úrnak úgy a bérnalandókhoz, mint a bérmasz-lókhöz intézett főpásztori intelmével. Itt 33 bérnalkozott meg.

Másnap reggel 8 órákor Dobrára indult a főpásztort úr kíséretével Goró Ede főszolgabíró vezetése alatt. Dobra határával Kriszte József körjegyző fogadta tíz társá-val a dobraiak nevében.

Itt a tisztelgések sorát Lázár Árpád orsz. képví-selő nyitotta meg a dobrai román. kat. hívó férfiakkal

A nagy tenger egy habja, ha szétlocsesan, meg-semmisült örökre. Az ember, a kiterjedés és gondolat egyesült módosulása megszűnik teljesen és felolvad a mindenségben, ha porrá válik. Nem az ennek tovább létezésében áll a halhatatlanság, hanem az örökké-valósággal való egyesülésben, az újabb alakban való tovább élesben; de ebben megsemmisült a mult és megsemmisült az Én.

Aldatlan Benedictus! Jövendő századok kora-szülött gyermeke, a kit torz szülöttnek neveztek, mert tökéletesebb voltál nálunk! Az új kor, a tisztult ideá-lis felfogás nyilatkozott meg benned, mely nem szorul az ég jutalmára és fenytésére, hogy a jót keresse. Aldatlan Benedictus. Egy késő század szobrot állított sírodra és feloldozott az átoktól, mely rideg magányba kényszerített. A te eszméd uralkodnak most a gon-do-lat világában és az általad átszellemült természet köl-tészete szólal meg a legnagyobb költők dalaiban. A vallás nem ver többé békát a gondolatra, a mi vilá-gunkban megtalálta azt a szabadságot, melyre vágy-tál és azt a fogékonyságot, mely a te korodban tel-jesen hiányzott.

Mért nem születél két századdal utóbb?!

* *

Zümmögve, dongva kóvályog fejem körül egy légy. Hangja oly ismerős, mintha susterő köszörülőhöz csi-szolódna egy üveg darab. Es a mint neki koppanva a lámpatüvegnek, letelepedik az „Ethica“ nyitott lapjára, két fényes fekete szem tekint reám és az egyhangú zümmögés érthető szavakba olvad föl.

— Nem úgy, nem úgy van! Rideg síromban jól esik, átaludnom a mult századokat. Minden em-ber aba a korba való, a melyben született és áldás reá a halál, mely elragadja, mielőtt eszméi halálát, el-változásait megérhetné. A tisztán és világosan átlátott igazság volt eszmém, melyet nem tudtam érvényesiten

jelenvén meg a főpásztor úr előtt és ékes szavakkal tolmácsolta a hitközség érzelmeit.

A görögkeleti papságból Pakurar Simon vezetése alatt 9-en jelentek meg tisztelegni az erdélyi püspök úr előtt és a vezető lelkes román nyelven igen ékes üdvözlő beszédet mondott. A főpásztor magyarul válaszolt a Krisztus iránti közös szeretetet említvén fel, melyben minden keresztény embernek egyesülni kell. Dobrán 38 hívő béralkozott meg.

28-án máj 6 órakor reggel a gyóntató székben tilt a püspök s miséjén meg áldoztatott. Mise után az iskolás gyermekek éljenzése mellett a Bornemissza-család kocsiján, kíséretével Branyicskára indult úgy d. e. fél tíz órakor.

A branyicskai látogatás az esperes által mondott szent misével vette kezdetét, melynél Bornemissza Gyula báró ministrált. A szíves fogadtatás, melyben a főúri család ő Méltóságát részesítette igaz szívből fakadt és azon tiszteletből, mely a jeles családot vallásos érzetével főpásztorához mindenha vonzotta és vonzza ma is.

E napra Barcsay Kálmán és Maksai László úri vendégek érkeztek a hithű Jósika családhoz, kikkel egyetemben a diszes úri ebédet elköltötte püspök úr ő Méltósága.

A dévai bérmautórló jövő számunkban.

— **Gyulafehérvár sz. k. város** tanácsa részéről ezennel közhirrre tétetik, hogy az 1896/8 illetve 1897 házadó kivétési lajstromot a városi adóhivatalból 8 napi közzszemléra kitétettek. E végből figyelmeztetnek érdekelt adózók, hogy ezen lajstromok betekintése után netán teendő felelősségüket 15 nap alatt a n. enyedi kir. pénzügyigazgatósághoz benyújthatják.

— **Menetrend változás.** Október elsején új menetrend lépett életbe, ez azonban városunk összorgalmát csak kis mértékben érinti, egyedül annyiban, hogy a Budapestre 1 óra után induló gyorsvonat többé mint olyan nem közlekedik egész Predealig illetve Romániáig, hanem csak Tüvisig, hol csatlakozás lesz a Brassó felé menő szennyvonathoz. Es viszont.

— **Tüzeset.** E hó 3-án este a kivilágítás alkalmával Mendel Lipót városi polgár lakásában vigyázatlanságból az ablak függönye és egy diván égott el. Nagyon különös az, hogy a család tagjai, kik mindnyájan houn voltak a tüzesetet csak későn vették észre, úgy annyira, hogy az elkarapózott és eloltása végett a tűzoltók segítségét kellett igénybe venniük.

— **A flegmatikus férj.** A yankee-nál nincs flegmatikusabb ember. A minap megtörtént, hogy Los Angelesben, Californiában, John Bradbury ottani milliomosnak ifjú és szép felesége egy fiatal Russell Ward nevű angollal megszökött. A férj egyáltalában fel sem hevílt ezen a dolgon, válopert senki indított a hűtlen asszony ellen, hogy a házasság szentségét ily rut módon megtörte. Becsomagoltatta szépen a máháját, felült az expresszvonatra és Chicagóban tényleg meg is találta a szökevény szerelmes-párt egy szállodában. A megretent pár reszkette várta a történetadókat. Mister Bradbury azonban egész biggadtan megmagyarázza hűtlen nejének, hogy mennyivel előnyösebb volna reá nézve, ha inkább hazatér mint kóbor életét tolytatja a szeretőjével s végül kijelentette, hogy kész megbocsánni, ha most viszont a szeretőtjét Russel Ward urat csalja meg ő vele és visszaszökök Angelesbe. Ezt a tervet

a főtétlen hit k órában és nem tudnék ervényesíteni a tudományok száz adában sem. Mert a vak hitetlenség, mely mostan uralkodik, csak olyan babona, mint a vak hit, melyet felváltott. Ti ép oly kevéssé gondolkodás útján jutottatok ez új világnézethez, mint kortársaim az övékhez. *Bele születettek az új világba, de nem alkották meg.* A régi türelmetlenség alakot cserélt, de nem szűnt meg. Ti türelmesek vagytok vallási kérdésekben, mert különbös nektek a vallás. De próbáljon valaki a ti uralkodó dogmáitokhoz nyulni és fejére zúdul az átok, mint régente. Közömbösök lettek, nem felvilágosodottak. Eloltottátok a máglyát, mert nincs vértanu, a ki megakarna halni az igazsáért. Sőt az igazságtól távolabb vagytok, mint a régiek. Descartes szabadulni igyekezett minden tudástól, mikor az igazságot kereste, ti felkutatjátok a mindenséget, felhalmozátok az ismereteket, hogy hozzá eljussatok. A mit kerestek, az tudomány és nem megismerés és a mit találtok: tény, de nem igazság. Az igazság egyszerű, mint az arany, ezt bányászni kell a homályos tárnákban; ti nem vagytok bányászok, hanem alchimisták, a kik millió elemből akarjátok az aranyat összegyűjteni. A tiszta igazság birtoka a legnagyobb boldogság, ez kárpótolt engem minden szenvedésért, ez békített ki a világgal és nyújtott nekem nyugalmas véget. A ti tudományok idegessé tesz benneteket izgatotta, elégedetlenné és beteggé tesz ki közületek a tudás legmagasabb fokát érte el, eltordítja arcát a tudománytól és azt mondja „Minden hiábavalóság.”

— Az igazság nektek eszköz és nem cél. Az igazságnak nincsenek imádó apostolai, csak szolgái, a kiket eltart. A tiszta idealismusra, a gondolatban és eszmében való elmerülésre ti nem vagytok képesek és azért Spinoza köztetek nem fog születni.

A dongó légy birtelen lebbenéssel a szoba legsötétebb zugába száll, én felriadok; önfeladten, félálomban még látom a bőcs szellemét és öntudatlanul susogom:

— Ha még egyszer feltámadnál, föltámadnál a mi századunkban, mit művelnél?

S a mint kiröppen a nyitott ablakon, végső zümögésében hallani vélem feletét:

— Üvegeket köszörülnek — az emberiség mind rövidebb látó lesz.

végre is hajtották. Russel Ward ismét látván, hogy egyedül van, tűzbe vette a házaspárt, de utközben meggondolta a dolgot és a Chicagó-North-Western vasút vonatjából kiugrott és szörnyet halt. A szeretőt hamarabb volt lehetséges a flegmából kihozni mint a férjet.

Közgazdaság.

Gyümölcstermelésünk érdekében.

A magyar törvényhatóságok legtöbbszörének már évek óta vannak szabályrendeletei, melyek a gyümölcs- és fatenyésztési ismeretek népszerűsítése s a közutak hasznát hajtó fákkal való beültetése érdekében a községeket faiskolák berendezésére és tartására kötelezik. Ezen szabályrendeleteknek azonban alig volt valami gyakorlati foganata. A mezőgazdaságról és mezőrendésről szóló 1894. évi törvények új, erőyes rendszabályokat állapított meg a községi faiskolák és a közutak befásítása tekintetében. A törvény életbelépte óta három év telt el, azonban a törvény e részének végrehajtása nem került még a pozitív eredményekkel biztató utra.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter, egyrészt hogy a törvényhatóságok szőcean levő munkáját megkönnyítse, másrészt, hogy a foganatosítandó munkákhoz minden irányban megfelelő vezérfonalat adjon, a múlt nyáron számos közgazdasági politikus, fatenyésztési szakember és a vármegyei igazgatás több vezéremberének közbennjöttével ánkét-tárgyalás útján állapította meg azon gyakorlati szempontokat, a melyek a községi faiskolák berendezése, fentartása és a közutak befásításánál a vármegyei igazgatás részéről érvényesítendő. Ezen szaktanácskozmány alapján szabályrendeleti mintát dolgoztatott ki a miniszter, s azt most vezérfonallal való használat végett valamennyi törvényhatóságnak, gazdasági egyesületnek és gazdakörnek megküldötte. A törvényhatósági szabályrendeletek tehát, a melyek az 1894. XII. t. cz.rendelkezéseihez képest a külső gyakorlati munkát vannak hivatva megindítani és részletesen szabályozni, a miniszter ezen intézkedése folytán rövid időn meg lesznek alkothatók. A szőban levő vezérfonal vezérolve az, hogy a községi faiskolák létesítése és fentartása realis, gyümölcsöző gazdasági befektetést képezzen a községekre nézve. Ehhez képest a faiskolák azon faemek tenyésztésére lesznek berendezve, a melyek az illető község határátban jól diszlenek. Selyemtenyésztéssel foglalkozó vagy erre alkalmas vidékeken a szederfatenyésztés bő helyet kap bennük. A faiskola művelésére rendszeres üzemtervet kell kidolgozni, a mely a járás mezőgazdasági bizottságok, tehát gyakorlati gazdák kritikáján megy keresztül. A faiskolát a községi tanító, vagy más alkalmas ember kezeli. A szakszerű felügyeletet a faiskolai felügyelők teljesítik, a kiket lehetőleg gyümölcsészeti tanfolyamot végzett tanítók sorából az alispán nevez ki. A faiskolák jó kezeléseért a községi előjáróságok anyagilag is felelősek. Az állami közutak befásítását a kereskedelmi miniszter eszközölteti a saját közgeivel. A törvényhatósági és egyéb befásításra alkalmas utakon is rendszeres munkába jön a befásítás, mert az alispánoknak illetve a járási hatóságoknak fásítási tervet kell egy esztendő alatt kidolgozniok, a melyben meg lesz szabva minden év munkateljesítménye. Részletes intézkedések vannak megállapítva a felsorolt feladatok tekintetében, a melyek különben rendszeresen beosztott munkával, aránylag igen csekély évi költséggel sikeresen foganatosíthatók. A miniszter által kiadott vezértonál lehetővé teszi végül a pontos közigazgatási ellenőrzést, a mi az eddigi eredménytelenül maradt szabályoknak a legtöbb hiánya volt. A jövő évben megkezdődik az új szabályrendeleteknek gyakorlati végrehajtása is, a melyben Darányi miniszter intézkedése folytán az állami fatenyésztési szakközlegek fogják a hatóságokat támogatni.

CSARNOK.

Különös verseny.

Hires N** városában, mely méltó helyet foglal el R'atot s a többi ily nevezetességek mellett, közelebb egy verseny ment végbe, melyet jó lekiismerettel a feledésnek átengedni nem lehet; mert az egyetlen a maga nemében.

Még nemrég egy dúsgazdag agglegény élt N**ben, ki valódi mintaképe volt a különöcsöknek, tele ravaszszággal, és hőbortos mód nélkül. Mit szól az olvasó például ahoz, hogy nagy összegeket pazarolt el egy öngyilkos-szövetség létesítésére, melynek tagjai lekötelezendők lettek volna, hogy journalisták legyenek? Egy téritő-egylet létrehozatala a pogányság terjesztésére a keresztények közt kedvező eszméje volt — s

utolsó éveiben minden rábeszélő tehetségét fölhasználta, hogy közelebbi ismerőseit rávegye a „Magyar Allam” minden eddigi folyamainak elolvasására. Ebből világosan kiténik, hogy az öreg embergyűlölő volt, és midőn meghalt, nagy érdeklődéssel kérdőzködött minden ember, vajjon mikép végrendelkezett roppant vagyónáról. Előre látta mindenki, hogy e „végrendelet” egy újabb gonosz csiny lesz, de olyan bolondot senki sem gondolt, mint a mit a testamentum valóban tartalmazott. Egész N** városa kövé vált bámulatában, midőn a városbíró nyilvános piacon kihirdettette a különöz végakarata:

„En alólirott ezennel rendelem, hogy minden javaim azon N**i lakosra szálljanak, ki bebizonyítja, hogy ő a legostobább és legbárgyubb ember az egész városban. Itélőbírául a h**i polgármester urat kérem fel, ki április 1-én mondja ki határozatát; pályázhat mindenki.”

Mint említők, N** város bámult; de nem bámult, tétlenül.

Az alkalom — a vak is láthatja — kiválólag szolgálhatott a becsvágy serkentésére. Az agglegény fényes aranyai nagy mértékben csábító hatást gyakoroltak minden egyesre, — de persze minden egyes okosabbnak hitte magát többi polgártársainál — s már sokan közl voltak ahoz, hogy velük született észbeli nagy tehetségeik fájdalmas tudatában, a versenyről kétségbeesetten lemondjanak.

De nemcsak a szükség, hanem a remény is találekönynyá teszi az embert s így lassankint mind több n**i polgar jött azon igen kitűnő gondolatra, hogy mesterséges uton igyekezzeik túladni azon észbeli fölöslegén, melylyel a természet oly végtelenesen megáldotta. A legdicséretesebb buzgósággal igyekezett túltenni egyik a másikon az önbütítésben s a legékeesszólóbb tények tanúskodnak a lelkiismeretességről, mely a nemes cél elérése végett kifejítve lőn.

Az ultramontán lapok számos új előfizetőt nyertek a városban.

Röviden mindenki megtévé a lehető önbütítésára, s csak a városbíró, valamint pár előkelő tanácsos ünnepelt, azon lélekemelő tudatban, hogy ők már annak idejében megtették a magukét.

Igy érkezett el április 1-je melynek reggelén a legtekintélyesebb polgárok gyűltek össze az n**i városbáz tanácsstermében, szivdobogva várván a verseny megkezdését.

„Őu is versenyezni fog Girbo ur?”

„Természetesen! Nem vagyok-e nyolcz év óta a város iskolamestere?”

„Uraim, uraim, — kiáltá egy hang — félek, hogy a verseny az utolsó órában hatóságilag befog tiltatni. Nézetem szerint butasági követelményeink határozottan sértik a tanási privilegiumokat.”

Ily beszélgetések közt közeledett a döntő-óra — és bíróvá választott b**i polgármester a versenyt hivatalos ünnepélyességgel nyitá meg. A pályázók özönlöttek minden városnegyedből s a ki csak szőbbali országyűlési beszédek szorgalmas tanulmányozása által elkényeztetve nem volt, valóban meglehetett elégedve a butasági bizonyítékok által, melyeket a tisztés concurrensek önértéssel jegyzőkönyvre adtak. De nem így a b**i polgármester; egyik sem felelt meg azon ideálnak, melyet a polgármester ur az n**i főfő bolond felől magának alkotott: még mindig habozott az ítélet kimondásával. Ekkor belépett Derék János erdősz — azon Derék János, ki midig átkozottul keveset tördőt N** város fő és állami aktióival.

„Szabad kérdenem — szólítá meg az egyik polgárt — minő fontos ügy hozta ily nagyszámban össze az urakat e tisztés falak között?”

A bíró-polgármester felelt az előki szőkből:

„Ma fog határozat hozatni a D...-féle örökség kérdésében, mely tudvalevőleg a legostobább és legbárgyubbak fog kiadatni.”

„Es e végre jelentkeztek ily tömegesen tisztelt polgártársaim?”

„Talán csodálkozik ön ezen, fiatal barátom?”

„Oh, dehogy! — kiáltá Derék megvető hangon. — Ez illő hozzátok, ti gyáva süpredék — mert minő jobb érzést nem volnátok képesek lá bal letiporni a jénny Mammonért! Oh, én hallottam az uodorító lőzelem felől, s fölfogtam ama végtelen megvetést, melyet az az öreg embergyűlölő e végakarata által arczotokhoz vágott. De habár szegény vagyok, s fáradságos munkával keresem mindennapi kenyeremet, soha sem tudnám az ember legnemesebb tulajdonát, az ész Prometheusz-szikráját megtagadni azért, hogy győzzek egy versenyben, melyet a legegyszerűbb férfibeccsület is csak megvetnem tanit. Isten velünk!”

Altalános meglepetés követé e phillippikát. De a bíró-polgármester arcza láthatólag kiderült s midőn Gondtalan bevégzé szavait, fölállt s mondá:

„Nagyrabecsült Derék ár! Hallván előbb mondott szavait, nem veheti rossz néven, ha ezennel a kérdéses ünnepélyesen és jogérvényesen önnek ítélem oda. Ön tisztelt uram, messzi tulszárnyalta minden polgártársát: mert ki a gründerék, bűrzéláz, Ofenheimok, kapzsiság, romlottság e századában az „ész” és „férfibeccsületet” többre tartja a pénznel, az lehet ugyan rendkívül böles ember, de ostobaságban felülmulthatatlan!”

— Nem tudom, Derék mit felelt erre, azt sem örökséget hogy érdemes polgártársainak hány centiméterrel hosszabodott az orruk, de azt senki sem fogja elvitatni tőlem, hogy b**i polgármester igen helyesen ítelt.

Nyilttér*)

Foulard-selyemet 60 krtól

3 frt frt 35 krig méterenként, — japáni kínai stb. a legújabb mintázattal és színekben u. m. fekete, fehér és színes Henneberg-selyemet 45 krtól 14 frt 65 kr. méterenként sima csikos, kockázott mintázott damasztot stb. (mintegy 240 külön, bőző minőségben 2000 szín és mintázattal stb. a megrendelt árukat postabér és vámmentesen házhoz szállítva valamint mintákat postafordultával küldenek **Henneberg G.** (cs. és kir. udvari szállító) **selyemgyárai Zürichben.** Svájcba czimzett levelekre 10. kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek.

*) Az e rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget nem vállal el a Szerk.

Egy jó karban levő

„I. M. Schweighoffer“-féle

zongora

jutányos áron eladó.

A czim e lap kiadóhivatalában megtudható.

WERTHEIM**kettős tűzésű VARROGÉPEK.**

Elsőrendű német gyártmányt házi- és ipari használatra szállítok
Bécsből az osztrák-magyar monarchia minden helyére

Magaskaru lábgép . . . 35 frt 50 kr.

Magaskaru kézgép . . . 31 frt 50 kr.

Körhajtógép . . . 49 frt — kr.

30 napi próbaidő. 5 évi jótállás.

Minden gépet, mely a próbaidő alatt nem bizonyul kitérőnek költségre kifogás nélkül visszaveszem.

Árjogyzék és varrásminta kívánatra rendelkezésre áll

Varrógép-szétküldési czég:

Louis Strauss,

cs. k. államhivatalnokok egyeténének szállítója.

Bécs, IV., Margarethenstr. 12. d. h.

Vevők köréből.

Közzétételre való beleegyezéssel

F. évi jan. 7. kelt levelét megkaptam és forró köszönetemet fejezem ki a varrógépért, nagyon meg vagyok elégedve, mert a mennyiben kipróbáltam teljesen megfelelő várakozásomnak. Ha valaki varrógépet venni akarna szívesen önhöz utasítom vagy magam is írok.
Rudária Krassószörény m., 1897. január 13.

Didraga Dimitri.

REUMA-SZESZ

Az 1895. évi cairoi s az 1896. évi londoni egészségügyi kiállításokon díszoklevéllel s arany éremmel kiüntetve. — Orvosi tekintélyek által kipróbált s nagyobb kórodákban kitűnő sikerrel használt külszer

biztos s kiváló gyors hatása a test bármilyen csúszos bántalmait, u. m.: **köszvény, csúsz, reuma, ischiás, asthma** stb. ellen

Hatása némely esetben meglepő, amennyiben gyakrabban idültabb eseteiknél is már egyszeri beörzsölésnél a fájdalmakat teljesen megszüntette

Fog- és fejfájást 5 percz alatt megszüntet.

Egy üveg ára használati utasítással **1 korona, erősebb üveg 2 korona 40 fillér.**

Főraktárak Budapest: **Török József** úr gyógyszerárában király-utca 12. és **dr. Egger A.** úr gyógyszerárában vaczi-körút 17. sz. — Ugyisint a főváros összes s a vidék csaknem összes gyógyszerárában, valami a készítő

WIDDER GYULA gyógyszerésznél.

S. A. - UJHELY, 134 szám.

Ugyisint: **Marcell E.** úr gyógyszerárában.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Megszűnt a kis lútr!

A szerencsét azért mégis biztosan elérhetjük, ha az

OSZTÁLYSORSJÁTÉK

legközelebbi húzásán részt veszünk.

Egész, fél, negyed és nyolczadrész sorsjegyek nagy mennyiségben már kaphatók

Weisz Bernát

papirkereskedő és hírlapelárusító üzletében Gyulafehérvárt, főtér.

The Continental
Bodega Company.

**Valódi hamisítatlan
külföldi borok**

• Portbor.
• Sherry.
• Madeira.
• Marsala.
• Malaga.

Tarragona s. a. l.
Legjobb
bevásárlási forrása

Raktár:
**Borbándi jószág-
kezelőség Munkácsy Zs. Hungária
szállodája Lassner
A. Európa szállodája.**

**Magas
jutalékban**

részesülnek meghízható szolid ügyökök, kik törvényszerűen megengedett sorsjegyeknek, részletfizetésre való eladásával egy nagy pénzintézet (résztvénytársaság) számlájára foglalkozni óhajtanak
Ajánlatok „Confidentia“ czimű: Eckstein Bernát hirdetési irodájában Budapest V., Fűrdő-utca 4. szám intézendők

Szomorú — de igaz,

hogy öltözékeinkre nagyobb gondot fordítunk mint egészségünkre. Ha rubáinkon a legparányibb szakadékok észlelünk sietünk azt legott eltüntetni nehogy nagyobbodjék de ha ez testi egészségünkkel esett azt számba se vesszük Egy kis köhögés főfájás emésztési zavarok stb. mit tesz az? Ugyet se vetünk rá Hát ez **vétkes könnyű műség** mely később keservesen megboszulja magát rajtunk mert valamint a kis szakadékból nagy lesz épp úgy a kis bajból nagy baj keletkezik ha kellő intézkedés nincsen kéznél. A **leg-több betegség kuforrása a gyomor rendetlen működése** a mit — idejekorán használva Egger kellemes ízű Sodapasztyillája csakhamar beszüntet (1 doboz ára 30 kr.) **tüdő-, torok- és mellbajok köhögéssel rekedtséggel elnyálkásodással kezdődnek.** Egger kitűnő ízű Mellpasztyillája megóv bennünket a bajtól teljes biztonsággal (1 doboz 50 kr. és 1 frt. Próbadohoz 25 kr.) Minden gyógyszerárban kaphatók. Főraktár **Náder gyógy-szertár**

(Dr. Egger Leó és Egger J.)

Budapest Váci-körút 17.

Nyomatott Papp Györgynél Gyulafehérvárt.

A legújabb és legjobb az

„EDISON“

Czigarettapapir és hüvely,

mely az összes eddig ismert gyártmányokat jószágban és finomságban felülmúl

HIRDETÉSEK
jutányos áron felvételnek
e lap kiadóhivatalában.